

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásilku spracovala spoločnosť:
HENRIETA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
PLATENÉ V HOTOVOSTI
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 22
jún 2012
cena 0,60 EUR

6

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

V čísle

Arpád Tarnóczy	
Je smutné doprosovať sa	2
Eva Hromjáková	
Pekný zákon, mizerné skutky	3
Vladimír Kolada	
Spomínali na Trstenského	4
Vojtech Ottmar	
Sme tu a pripomíname sa	4
Július Homola	
Ako sme bránili pravdu a spravodlivosť (2)	5
Peter Mulík	
V júni 1919 Slovensko spoznalo bolševizmus na vlastnej koži	7
Eva Laucká	
Koho to a prečo ešte stále – kádrujeme?	9
Náš rozhovor	
Ján Gaál	10-12
Kalendár výročí	13
Autentický dokument	16

SVEDECTVO, mesačník

Politických väzňov

Zväzu protikomunistického odboja

Šéfredaktorka:

Ing. Eva Hromjáková

Redakčná rada:P. Bielik, Ing. E. Hromjáková, K. Krivoš,
E. Laucká, I. Mrva, P. Mulík, A. Malacký**Adresa redakcie:**

811 06 Bratislava, Obchodná 52

Telefón: 02/5263 8156**Fax:** 02/5296 4610Cena 1 výtlačku: **0,60 EUR**Celoročné predplatné: **7 EUR**

Predplatné pre zahraničných

abonentov: **45 USD**,

vrátane poštovného

Číslo účtu v Ľudovej banke:

4000128109/3100

Registračné č.:

508/91

EV: 3851/09**Tlač:** ART&PRESS s.r.o.

Nevyžadané rukopisy nevraciam

Príspevky:

grosling1@stonline.sk

www.pv-zpko.com

ISSN 1338-404X

MATERIÁLY uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

Je smutné doprosovať sa Už je nás iba 966

Nedá mi nezačať tým, že Slovensko sa prezentovalo vynikajúcim športovým výsledkom: Sme druhí na svete. Bola to slovenská mládež, slovenskí fanúšikovia, z ktorých si možno mnohí prvýkrát uvedomili hrdosť na svoj národ. Bol to nádherný pohľad na zástupy ľudí spontánne sa hlásiacich k symbolom Slovenska.

Ďakujeme za skvelú reprezentáciu, za pohladenie duše.

Tento aspekt však chýbal v našich médiách. Možno nevyhovoval a nevyhovuje ich chlebobdarcom, ktorí to, čo je slovenské a kresťanské zrejme považujú za druhú či tretotriedne. Žeby podobnosť s totalitnou minulosťou bola iba náhodná?

A teraz k podstatným veciam z reality života našej organizácie. Už rok uplynul od nášho snemu, a problémy bohužiaľ neubúdajú, ale skôr pribúdajú. Zmeny vlád nám spôsobovali a spôsobujú neuveriteľné peripétie pri zabezpečovaní rozpočtu, či už v roku 2011 alebo aj v tomto roku. Dotácie na rok 2011 prišli na účet organizácie v júni a na rok 2012 do dnešného dňa (30.5. 2012) nepoznáme ani obsah zmluvy. Samozrejme, že sociálnej poisťovní, daňovníkom, platby za svetlo, teplo, vodu, nájom sme nezaplatili, pretože naše hlavné zdroje pochádzajú zo štátnej dotácie.

Chcem sa verejne poďakovať zamestnancom sekretariátu a vedeniu, že siahli na svoje „pohrebné úspory“ a to najnutnejšie, za čo by hrozili sankcie, sme mohli uhradiť. Inak by prestal existovať vnútorný život organizácie, väzby medzi regiónmi a bratislavskou

centrálou (výmena informácií) by celkom ochrnuli.

Dôležitým cieľom pre existenciu našej organizácie je, zabezpečiť registráciu PV ZPKO, ktorí sú zo zákona Odbojárskou organizáciou (III. odboj) podľa § 11 odst.3 zákona č. 219/2006 Z.z., do kategórie s predvídateľnou, pravidelne dotovanou organizáciou typu ako II. odboj (SNP). Len tak, na okraj, akýkoľvek odklad na neurčito je pre členov našej vekovej kategórie irelevantný.

Ďalšou nevyhnutnosťou bude, iniciovať novelu zákona o politických väzňoch tak, aby neboli vylučovaní z našich radov tí odbojáři proti totalite, ktorí sa bránili proti ozbrojencom (napr. milicionárom) so zbraňou.

V našich stanovách, ktorých novelu pripravujeme, je potrebné doplniť členov aj o tých, ktorí boli v zväzkoch ŠtB registrovaní ako nepriatelia ľudovej demokracie, či socialistického zriadenia, resp. boli sledovaní.

Vieru v lepší zajtrajšok sme však nestratili, a dúfame, že po prevzatí moci nová vláda na nás nezabudne. Možno by bola zaujímavá štatistika, ktorá by ukázala, koľkí sa napriek hrozbe väzenia, mučenia a popravy aktívne podieľali na potlačení totalitných režimov a porovnáť ich s číslami tých, ktorí slúžili či kolaborovali s totalitou za 30 strieborných. Mal by už nastať čas poďakovania, veď medzi nami sme mali aj takých, ktorí bojovali proti fašizmu a nacizmu a neskôr proti komunistickej totalite.

Dožili sme sa vďaka Bohu zvrchovaného, samostatného Slovenska. Máme krásnu vlasť, je preto dôležité, aby sme poznali ľudí, ktorí tento štát napriek nepravosti vybudovali na zelenej

Na titulnej strane: Pamätník nespravodlivo prenasledovaných v rokoch 1948-89 v Trnave s textom: **Postoj, pocestný, chvíľu porozmýšľaj o obeti politických väzňov v našom kraji, lebo im je venovaný tento pamätník, možno aj Tvoja sloboda bola vykúpená ich vierou v spravodlivosť.**

Foto archív

**Ďakovný text
na trnavskom
pamätníku
nespravodlivo
prenasledova-
ných.**

Foto archív

lúke. Nikdy sme nežiadali cudzie, čo sa o tých, ktorým nový samostatný štát prekážal nedá povedať. Dejiny by nás však mali učiť historici, ktorých vlastou je Slovensko a nie tvorcovia dejín socialistického Československa. Veď Slováci podľa nich nemali ani predkov, vierozvestov sv. Cyrila a Metoda nepozval slovenské knieža... Je to smutné, že ich ešte aj platíme zo slovenských daní.

Pripomeňme si, čo nám historický kalendár v júni prezrádza. 3. júna 1950 komunistický režim izoloval 73 ročného spišského biskupa Jána Vojtaššáka a 15. septembra ho deportovali do Ružy, ako najväčšieho zločinc v republike s okovami na rukách. 4. júna 1920 bola v Trianone podpísaná

Mierová zmluva s Maďarskom. Dodnes sa naši susedia nedokážu spamätať z toho, že už nie sú pánskym národom, zotročujúcim okolité národy. Slováci prvý raz vystúpili ako politický národ, keď 6.-7. júna 1861 v Turčianskom sv. Martine na národnom zhromaždení schválili Memorandum slovenského národa.

8.-9. júna 1990 sa na Slovensku uskutočnili prvé slobodné voľby za účasti 21 politických strán. 14. júna 1946 vyšlo vykonávacie nariadenie SNR č. 89/1946 o zriadení Pracovných táborov. 16. júna 1919 maďarskí bolševici vojensky napadli Slovensko a v Prešove vyhlásili samostatnú Slovenskú republiku rád. Najhorších

ukrutností sa dopúšťali bandy mladých bolševikov, ktorí sa nazývali „Leninove deti“. 19.-21. júna 1970 sa v New Yorku konalo zakladajúce zhromaždenie Svetového kongresu Slovákov za účasti všetkých dôležitých organizácií Slovákov v zahraničí.

Pochopiteľne, dôležitých júnových dátumov je viac, ale pre nás politických väzňov je dôležitý dátum zatknutia, odsúdenia, popravy, umučenia a pre tých šťastnejších aj dátum návratu do civilu, kde sa väzenský režim zmenil na režim občana tretej kategórie. Nezabudnite, prosím, ten svoj dátum dopísať do vašej rodinnej kroniky, aby si vaši potomkovia zachovali spomienky na to, ako draho sme platili za to, že máme samostatný štát a oficiálne aj bez vlády komunistov. Súboj o demokraciu je proces, ktorý nekončí. Je našou povinnosťou stáť na strane tých, ktorí milujú svoju vlasť a pre ňu toľko obetovali, že sa im patrí bojovať ďalej, aj keď nás k 30.5.2012 žije už len 966.

Árpád Tarnóczy
predseda PV ZPKO

Pekný zákon, mizerné skutky

Na adresu politických väzňov sa oficiálne miesta vyjadrujú s veľkou úctou až pátosom. Aj zákon o protikomunistickom odboji z roku 2006 začína slovami, ako je NR SR vedená vôľou oceniť a vyjadriť úctu mužom a ženám, ktorí s nasadením vlastných životov, osobnej slobody a pripravení k najvyšším obeťam bojovali za vlasť, bránili hodnoty slobody a demokracie...a preto schválila zákon stanovujúci podmienky postavenia účastníka protikomunistického odboja. Členovia PV ZPKO spĺňajú kritéria zákona a napriek tomu organizácia stále nie je ministerstvom obrany evidovaná ako organizácia tretieho odboja. Vyše šesť rokov nestačilo, aby oficiálne orgány prehodnotili postavenie organizácie politických väzňov v súlade so zákonom o protikomunistickom odboji a priznali jej úroveň, ktorá jej právom patrí.

Slová, ktorými zákonodarcu uvádza zákon znejú síce krásne, ale sú iba slovami na papieri, ak sa politickí väzni musia zo svojich skromných dôchodkov skladať na takú činnosť, ako je návšteva pamätných miest, o realizácii pamätných tabúl hrdinom národného boja za slobodu ani nehovoriac.

SLOVO SVEDECTVA

Národná rada SR vydala zákon „odhodlaná natrvalo pripomínať ideály vlastenectva, cti a statočnosti ďalším generáciám našich občanov...“ lenže, ako to chce dosiahnuť, keď PV ZPKO sú stále registrovaní na ministerstve vnútra ako občianske združenie, ktoré musí každoročne prosieť o peniaze na svoju činnosť ako akákoľvek mimovládna organizácia. Akoby ani nebolo zákona o uznaní protikomunistického odboja. V ostatných rokoch spoločnosť „oceňuje“ politických väzňov, že

im ustavične kráti rozpočet, príspevky schvaľuje v polovici roka, takže organizácia ešte platí pokutu štátu za neodvedené odvody...

Pravdou je, že do života politických väzňov negatívne zasiahol vznik novej organizácie v roku 1999 so starým názvom. Avšak pokiaľ členmi novej KPVS môžu byť aj sympatizanti, čo sa nezlučuje so zákonom o protikomunistickom odboji, členmi PV ZPKO môžu byť iba politickí väzni ako ich definuje zákon. Účastníci protikomunistického odboja boli až do roku 1989 nepriateľmi režimu, nachádzajúci sa na pokraji spoločnosti, vystavení systematickým represáliám. Dnes sú väčšinou v dôchodkovom veku, v zlom zdravotnom stave. Spoločnosť, ktorá nemá záujem o politických väzňov, je spoločnosťou bez svedomia. Prebudí sa niekedy?

Eva Hromjáková
šéfredaktorka

Spomínali na Mons. V. Trstenského

Na fasáde fary v Dolnom Kubíne pribudla 14. apríla pamätná tabuľa pápežskému prelátovi a politickému väzňovi Mons. Viktorovi Trstenskému. Pri tejto príležitosti sa vo farskom kostole sv. Kataríny uskutočnila sv. omša, ktorú celebroval spišský pomocný biskup Mons. Andrej Imrich. Na slávnostnej spomienke na tohto oravského mysliteľa, kňaza a trpiteľa za vieru sa zúčastnili členovia pobočky PV ZPKO v Dolnom Kubíne Jozef Brodňan, Gustáv Hrabovec, Agnesa Lakošťáková a Pavol Turčina pod vedením predsedníčky Heleny Záhorovej. Súčasťou spomienkového aktu bol aj seminár a premietanie dokumentárneho filmu o Mons. Trstenskom v kine Choč.

Trstenský sa narodil v Trstenej v roku 1908. Po kňazskej vysviacke

pôsobil ako kňaz i diplomovaný katechéta. V Dolnom Kubíne slúžil desať rokov pričom sa stal duchovným vodcom na Orave. Verejne vystupoval proti komunizmu a nebojácne

bránil práva veriacich katolíkov. Vo vykonštruovaných procesoch bol nespravodlivo odsúdený, väzený a trýznený. Vo väzení prežil 7,5 roka. Keď mu bola odňatá možnosť pastoraácie, pracoval ako lesný robotník a skladník.

Napísal mnohé publikácie, vyjadrujúce jeho zápas o náboženskú slobodu. Prispieval do Slobodnej Európy a Hlasu Ameriky a mal rozsiahlu korešpondenciu s predstaviteľmi štátu i cirkvi. Za celoživotné zásluhy pre dobro cirkvi a spoločnosti mu pápež Ján Pavol II. v roku 1994 udelil titul pápežský prelát. Prezident SR Rudolf Schuster mu v roku 2001 udelil štátne vyznamenanie Pribinov kríž I. triedy. Zomrel v rodnej Trstenej v roku 2006.

Vladimír Kolada

Sme tu a pripomíname sa

Členovia trnavského regiónu PV ZPKO boli milo prekvapení, keď sa dozvedeli, že 13. apríla sa v našom trnavskom kine Hviezda premieta filmový dokument 22 hláv, lebo krátko predtým sme o ňom čítali v našom Svedectve. Vznik tohto jedinečného diela podporil aj náš trnavský arcibiskup Mons. Róbert Bezák, ktorý mal pred premietaním pekný príhovor, rovnako ako aj dcéra jedného z popravených hrdinov dokumentu, ktorá na premietanie pricestovala z Nemecka, kde žije a pracuje.

Po premietnutí filmu som oslovil Mons. Róberta Bezáka a v mene politických väzňov som sa mu poďakoval za podporu a propagáciu tohto v súčasnej dobe tak potrebného dokumentu. V srdečnom rozhovore mi náš trnavský arcibiskup povedal, aby som od neho pozdravoval všetkých politických väzňov Slovenska.

Krátko po tejto akcii sa na pôde Trnavskej univerzity v Trnave konala vedecká konferencia pod záštitou primátora Trnavy Ing. Vladimíra Butka na tému Trnava v rokoch 1939-1989. Túto akciu zorganizoval a viedol ÚPN a celý priebeh konferencie bol na vysokej úrovni. Naši členovia boli radi, že okrem iných tém o našom meste bol v prednáškach daný priestor aj našej organizácii PV ZPKO.

Možno to bola náhoda a možno súčasť hodiny histórie, ale práve pred mojou prednáškou na tému Trnava a politickí väzni prišlo do sály mnoho mladých vysokoškolákov. V prednáške som sa rozhovoril nielen o histórii a aktivitách nášho trnavského regiónu, ale aj o práci našej celoslovenskej organizácie PV ZPKO. Keď som pred sebou

Vojtech Ottmar vie nielen zaujať publikum, ale aj sám je pozorným poslucháčom. Na snímke zo seminára v Smoleniciach.

Foto Vlastimil Morávek

videl mnoho pozorných mladých tvárí, dodalo mi to silu vyrozprávať to, z čoho ma už od návratu z väzenia bolí srdce. Rozprával som im o bezuzdnom prenasledovaní ľudí za ich politické či náboženské presvedčenie, o ponižovaní ľudskej dôstojnosti, o mučení a popravách.... Keď som svoju prednášku skončil, silný potlesk mladých vysokoškolákov ma presvedčil o tom, že moje slová v ich mladých srdciach neostali bez ozveny.

Som rád, že aj keď čas čoraz viac prerieduje naše rady, my, politickí väzni, sme ešte stále tu a využívame možnosť pripomínať mladším generáciám našu minulosť.

Vojtech Ottmar

Ako sme bránili pravdu a spravodlivosť

(2.)

Naše občianske i náboženské práva sme začali obraňovať aj listami. Do redakcie Hlasu ľudu, tlačového orgánu západoslovenského výboru strany, sme 18. júna zaslali list, ako reakciu na lživý a útočný článok. V liste sme obhajovali pravdu a spravodlivosť veriacich občanov a cirkvi. Listom zo 7. augusta sa nám šéfredaktor ospravedlnil.

V tom čase začali vydavateľstvá tlačiť mnoho náboženských kníh. Predávali sme ich pred kostolmi. V rokoch 1968 a 1969 sme predali knižky za temer 80 tisíc korún. Život Krista od Papiniho napríklad 300 kusov po 30 korún. Žiadaná bola aj kniha A biblia má predsa pravdu... Ľudia dychtili po týchto knihách. Sloboda otvárala srdcia a duše nášho ľudu.

Pri sv. omšiach začali účinkovať mládežnícke kapely a spevokoly. V našom meste sme ich pomohli organizovať.

Prácu farských skupín DKO v našom biskupstve usmerňoval kaplán na biskupskom úrade Rudolf Baláž. Viackrát sme sa s ním aj vikárom, prof. Františkom Hasprom stretli v Banskej Bystrici, v budove biskupstva.

Marazmus v školstve

Za najťaživejšiu sme považovali situáciu v školstve. V kostoloch a školách sa formuje budúcnosť národa. V našich školách sa 20 rokov presadzovala systematická protináboženská výchova. Dôsledná likvidácia náboženského presvedčenia a cítenia učiteľov i žiakov. Oslobodenie školstva od protináboženského zastrašovania mohol razom zrealizovať povereník školstva Matej Lúčan. Podobne, ako to urobil minister školstva v Prahe. V liste sme Mateja Lúčana o to požiadali. Tri týždne neodpovedal. Napokon reagoval v Kultúrnom živote č. 31/1968, týždenníku Spolku slo-

venských spisovateľov. Napísal: „Učiteľ je povinný vychovávať žiakov v duchu vedeckého svetonázoru. Socialistická škola bude učiteľa hodnotiť podľa toho, či dôsledne plní ciele socialistickej výchovy.“ Obsah odpovede bol jasný. Tzv. vedecký svetonázor bol pre komunistov materialistický marxistický ateizmus.

Čiže bezbožníctvo, nezmieriteľný boj proti náboženstvu a proti veriacim občanom. Povereník Lúčan naďalej vyzýval ku protináboženskej výchove, napriek demokratickému postoju českého ministra školstva v Prahe.

Nemohli sme dlhšie mlčať

Zorganizovali sme podpisovú petíciu na odvolanie povereníka školstva z funkcie. Z okresu Žiar nad Hronom žiadosť podpísalo vyše tisíc občanov. Petíciu s podpismi sme zaslali 3. júla Predsedníctvu SNR. Predse-

dom Slovenskej národnej rady bol Andrej Klokoč. V liste sme uviedli: „Všetkým nám, rodičom žiakov, i učiteľom, veriacim aj neveriacim veľmi záleží na správnej mravnej výchove našej mládeže. Aj na dodržiavaní občianskych demokratických slobôd. Povereník školstva Dr. Matej Lúčan svojím postojom sa rozchádza s vyhláseniami uverejnenými v Akčnom programe KSČ, aj s programovým vyhlásením Národného zhromaždenia a s vyhlásením vlády ČSSR. Preto vyslovujeme povereníkovi školstva Dr. Matejovi Lúčanovi svoju nedôveru. Žiadame, aby bol odvolaný z funkcie povereníka školstva.“

Dr. M. Lúčan nám odpovedal listom na stránkach Kultúrneho života. V ďalšom našom liste sme zamietli výhovorky p. povereníka. Text uverejnil KŽ v tomto znení: „Odpovedáme na list povereníka školstva, ktorý bol uverejnený v KŽ. P. povereník osočuje autorov petície, že sme sa sprisahali na štvavé kampane. P. povereník sa mylí. Nejde nám o osoby, ale o zásady, akými sa bude riadiť Povereníctvo školstva v budúcnosti. Želáme si, aby sa slovenské školstvo poľudštilo. Aby učitelia získali svoju ľudskú tvár. Nemohli sme už dlhšie čakať. Cítíme občiansku povinnosť v záujme státisícov rodičov, žiakov a učiteľov. Po dlhé roky ich ponižovali, urážali a okrádali o slobodu svedomia.“

Podľa Akčného programu KSČ prvoradou úlohou p. povereníka bolo demokratizovať školstvo. Chceme z našich detí vychovať statočných, čestných, mravných, vzdelaných a uvedomelých občanov. Šikanovanie, diskriminácia učiteľov a žiakov pre náboženstvo je feudálny prežitok. Kto nám dá záruku, že poľudštenie školstva prevedú úspešne ľudia, ktorí ho doteraz kazili?“

Július Homola

Pracovitá, vytrvalá, krásna a múdra

Tak táto kombinácia prívlastkov zdobí pôvodom Slovenku **Sašu Tarnoczyovú**. V časopise Kanadský Slovák radí mladým ľuďom: „Majte sen, po ktorom túžite, majte vieru a tvrdo pracujte, aby ste svoj sen dosiahli.“

Saša je vnučkou predsedu PV ZPKO Arpáda Tarnóczyho a Paula Stacha, autora článku Kanadská Slovenka v pralesoch, zaujala tým, že sa stala súčasťou humanitárneho tímu VIDA VOLUNTERS, ktorý pomáha miestnemu obyvateľstvu i utečencom z okolitých krajín ďaleko od civilizácie, najmä v rozsiahlych pralesoch strednej Ameriky, predovšetkým v Nikaragve, Guatemale a Kostarike.

Príbeh Saši je príkladom pracovitosti a vytrvalosti, lásky k ľuďom. Na-

rodila sa v roku 1983 na Slovensku. Ako štvorročná sa dostala s rodičmi – emigrantmi do Kanady. Vyrastala v Otave, študovala právo a španielčinu. Na vysokoškolské štúdiá si privyrábala, najskôr kŕmením ťažko chorých pacientov, pri pôrodoch, v administratíve. V zdravotnej administratíve získala dokonca magisterský titul.

Do Kostariky prišla prvý raz v roku 2010. Začala učiť angličtinu na vysokej škole, ale už v júli 2011 získala svoju vysnívanú prácu, stala sa manažérkou ľudských zdrojov americkej firmy VIDA VOLUNTERS. Krásna a múdra Saša šíri dobre meno rodiny i svojej starej vlasti vo svete.

(eh)

Ponižovaný, ale neponížený

Životné jubileum **Ivana Masára** si zahraniční Slováci v časopise Kanadský Slovák pripomenuli takto: „Náš dopisovateľ a čitateľ Ivan Masár sa 6. januára 2012 dožije osemdesiatky. Nevie, či to boli sudičky alebo mystickí traja králi, ktorí mu do vienu dali dar umenia, vieru a nádej. Výtvarník, ktorý tvorí štetcom na obrazové plátno, ale aj písaným slovom na papier. Navyše je akoby jeden z posledných, neohrozených držiteľov pamiatky na tých, ktorí padli za obeť vrahom demokracie. Ivan Masár sviati pochodňou, ktorú už mnohí pre nedostatok duševných či telesných síl odložili.“

Osobne poznal cestu na Golgotu, na ktorú ho ktosi postrčil 4. januára 1954, keď mu chýbali iba dva dni do dviadsiatych druhých narodenín. O 14 (!!!) rokov neskôr sa dozvedel svoj rozsudok, ktorý znel „za velezradu“ a zvyčajne sa vyznačoval trestom smrti. Akási „dobrá duša“ to však zmenila na prevýchovu, na 17 rokov výhľadu na svet spoza zamrežovaných okien..

Dokážeme si aspoň čiastočne

predstaviť, čo sa dialo v duši mladého muža, ktorý sa teší na svoje narodeniny a štyridsaťosem hodín pred nimi ho ktosi vtlačí do brány červeného pekla, v ktorom musí stráviť svoje najkrajšie roky mladosti?

Ako sa asi cítil po prečítaní článkov o komunistoch, ktorí do dnešných dní nielenže neboli potrestaní za krvilačnosť na našom národe, ale sa otvorene stavajú za svoju doktrínu a hlasne sa smejú do očí tým, ktorí ako Ivan Masár si ešte stále pamätajú hlas ich hrôzovlády. Nehanbí sa slovenské vládne vedenie pozrieť Ivanovi a jemu podobným do očí za bolesť, ktorú si museli vytrpieť od tých, ktorých súčasní politickí predstavení tolerujú? Pre zachovanie svojej ľudskej dôstojnosti by sa mal každý vedúci predstaviteľ jemu a takým ako je on ospravedlniť, alebo aspoň pred nimi sklopiť zrak.

Ivan Masár, ponižovaný, ale neponížený, utláčaný, ale nezgníavený...Muž, ktorý prežil peklo, lebo mal vieru, ktorá vlievala nádej uzrieť svetlo slobody.

Kanadský Slovák sa pripája

I. Masár

k tým, ktorí mu želajú požehnanie od Všemohúceho, dobré zdravie a pokojné dni v kruhu tých, ktorí ho majú radi.“

V júni roku 1919 Slovensko spoznalo bolševizmus na vlastnej koži

Maďarská národná rada prevzala štátnu moc v Maďarsku 30. októbra 1918 a následne bol jej predseda M. Károlyi menovaný za maďarského premiéra. Maďarská národná rada telegramom politicky a právne uznala sebaurčovací právo slovenského národa a Slovenskú národnú radu v Turčianskom Svätom Martine za jej predstaviteľa. Píše sa v ňom: **„Sme presvedčení, že hovoríme z duše celého maďarského národa, keď sa obraciame v týchto historických chvíľach s vrúcnyimi slovami úprimne precítenej bratskej lásky na Slovensku národnú radu. Maďarský národ nedelili od Vášho národa ani nenávisť, ani rozdielne záujmy. Delila ho jedine hriech na politiku tvrdošijnej triedy nášho národa, ktorá jednako škodila i slovenskému i maďarskému národu tými krivdami, ktoré city slovenského národa urážali... My stojíme na tom stanovisku, že podľa svätého práva sebaurčenie, patriace každému národu.“**

Kedže Maďarsko malo odstúpiť Rumunsku pás územia v šírke 200 km, vypukla celonárodná kríza, ktorá mala za následok demisiu vlády premiéra Károlyiho. Nasledujúci deň sa

Vikmanov, jeden z jáchymovských lágrů, zvaný „elko“. V oblaciach prachu jsme pro Rusáky natloukali do barelů uranovou rudu.

moci chopili sociálni demokrati s komunistickou stranou a vyhlásili Maďarskú republiku rád s bolševickou diktatúrou na čele s Bélom Kúnom (predtým Kohn). Bolševici rákali s „proletárskymi“ povstaniami v okolitých krajinách a spoliehali sa aj na pomoc Leninovho ZSSR. **Vo vidine zachovania Uhorska sa k nim pridali všetky názorové prúdy.** V noci na 30. mája 1919 sa začala všeobecná ofenzíva maďarského vojska. Jeho mohutný nástup česko-sloven-

ské jednotky zaskočil a donútil ich stiahnuť sa. Malo to zlý vplyv na morálku vojakov aj slovenského obyvateľstva. Vďaka tomu maďarskí bolševici obsadili v krátkom čase jednu tretinu slovenského územia v rozsahu Nové Zámky – Levice – Banská Štiavnica – Zvolen – Tisovec – Rožňava – Prešov – Trebišov. Paradoxne 13. júna 1919 mierová konferencia rozhodla o slovensko – maďarských hraniciach a 16. júna 1919 bola v Prešove vyhlásená Slovenská republika rád na čele s českým bolševikom Antonínom Janouškom. Chápal sa to ako negácia Česko-Slovenska. Moc Slovenskej republiky rád sa však opierala len o maďarskú bolševickú armádu. Tí, ktorí pred bolševikmi nestačili ujsť a angažovali sa v prospech slovenského národa boli zatýkaní a buď popravovaní na mieste, alebo internovaní v koncentračnom tábore Hatvan v Maďarsku. Bolševická invázia na Slovensku v júni 1919 bola okrem individuálnych skúseností legionárov v Sovietskom Rusku prvým reálnym dotykom Slovákov s bolševizmom, čo vo veľkej miere podmienilo ich postoje ku komunizmu v 20. storočí.

Peter Mulík

O Barbarskej noci prednášal 14. mája tohto roku v martinskom Centre voľného času mládeži **Fridrich Fritz**, predseda regionálnej pobočky v Spišskej Novej Vsi. Intenzívne sa o udalosti okolo násilnej likvidácie rehoľných rádov zaujíma aj predseda popradskej pobočky PV ZPKO **Zoltán Kukula**, ktorý ani tohto roku nechybal na pietnej spomienke pri pamätníku obetiam komunizmu na popradskom cintoríne.

Foto archív Fridrich Fritz

Čitateľom do pozornosti

Na druhej strane nášho časopisu je oznam, že materiály uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskami redakcie. Pripomínáme túto skutočnosť vzhľadom na to, že medzi ohlasmi čitateľov sa nachádzajú aj také, ktoré protestujú voči niektorým príspevkom v týchto rubrikách. Musíme zdôrazniť, že členstvo v našej organizácii nie je viazané na žiadnu politic-

kú stranu. Vznikla z potreby združiť politicky prenasledovaných občanov komunistickým režimom, ktorý sa kruto vyrovnával s ľuďmi predovšetkým národne a kresťansky orientovanými. Aj preto PV ZPKO podporuje takú politiku, ktorá vyznáva kresťanské a národné princípy.

Prosíme našich čitateľov o vzájomnú tolerantnosť k vyjadrovaným názorom a rešpekt pred ľudskými právami každého z nás.

Redakcia

Na minuloročnom sneme.

Foto Vlastimil Morávek

„22 hláv“ putuje po Slovensku

Tvorcovia filmu „22 hláv“ hľadajú ďalších pozostalých z prípadu Jaško a spol. Vo filme spracovali štyri rodiny odsúdených, a ako nám napísal režisér filmu Matúš Demko, väčšina z celkového počtu 22 tvorcom chýba. Veria, že aj náš časopis by mohol byť nápomocný v zozbieraní ďalších svedectiev príbuzných a priateľov po ďalších hrdinoch protikomunistického odboja. Redakcia preto privíta akékoľvek informácie o svedkoch prípadu Jaško a spol.

Film „22 hláv“ za účasti tvorcov úspešne premietajú v slovenských mestách. 25. mája ho uviedli v Prievidzi, 1. júna v Bratislave a 9. júna ho premietnu na festivale Lumen v Trnave.

(eh)

Ad.: Parlamentné rýchlokvašky

Vážený pán Marián Burík, s poľutovaním som si prečítal Váš článok. Jedinou vecou, s ktorou s Vami súhlasím je, že sa týchto parlamentných volieb zúčastnilo tak veľa strán. Boli to strany, ktoré sú na politickej scéne už dlhšie a strany, ktoré vznikli tesne pred voľbami. To, že tak rýchlo vznikli, zapríčiňuje aj to, že boli predčasné voľby. Malo to aj výhodu, ľudia si mohli vybrať.

Keď som pri tých voľbách, tak podľa mňa sa voliči delia na ľavicovo a pravicovo zmýšľajúcich. Ja o sebe môžem povedať, že som tvrdý pravičiar. Viete, aký je rozdiel medzi ľavicovou stranou a pravicovou? Ľavicová strana miera a naproti tomu pravicová strana vytvára hodnoty a peniaze zarába. Týmto chcem reagovať na Vašu kritiku, že Dzurindove vlády nestavali diaľnice. Mýlite sa, stavali. Ale človek sa môže zakrývať len takou perinou, akú má. Štát môže mierať len toľko peňazí, koľko ich má. Po týchto voľbách máme po 23 rokoch znovu ľavicovú vládu. Uvidíme, čo dokáže. Verím, že nevydrží štyri roky.

Vo Vašom článku je aj nostalgia za stranami HZDS-ĽS a SNS. Je to dobré, že sa Mečiar a Slotka nedostali do parlamentu. Dúfam, že obidvaja odídu do zabudnutia. Veď žiadny politici od roku 1989 si neodkrojili z nášho spoločného majetku ako oni dvaja.

Vážená redakcia, som trochu sklamaný, že ste dali vo Vašom periodiku priestor aj na takéto príspevky. Dúfam, že tak isto uverejníte aj môj príspevok.

Jozef Szabo

Levice

Koho to a prečo ešte stále – kádrujeme?

Lebo to je tuším u nás na Slovensku stav stály a nemenný. Prečo? No, to by som aj ja rada vedela, ale vydržte, povieme si o ňom viac. Máme za sebou aj

1. máj, aj výročie skončenia svetovej katastrofy, teda II. svetovej vojny a v súvislosti s tým pohľady dozadu. Spoločnosť sa ešte stále, aj po tých vyše 20. rokoch od príchodu slobody a demokracie delí a delí sa tak, že to niekedy naozaj až zaráža. A ešte niečo: pripomíname si to, čo by sme ani veľmi nemuseli a zabúdame na tých, čo by si to určite zaslúžili.

Kto trpel viac a kto menej?

Túto otázku som si kládla od prvej chvíle po vypočutí rozhlasového fíčra (pásma), navyše oceneného novinárskou cenou Literárneho fondu na návrh Nadácie otvorenej spoločnosti a to za rok 2011. Autorka, rozhlasová redaktorka Soňa Gyárfášová ho nazvala 83600 rokov, trvalo to celú hodinu a hovorilo o utrpení politických väzňov na Slovensku počas komunistickej totality. Práve preto som to veľmi pozorne počúvala, pretože o tom po skoro 20. rokoch spolupráce s týmto časopisom hádam len čosi viem...

Úvodom by som rada podčiarkla, že osobne považujem práve Slovenský rozhlas za naše najlepšie médium, o to väčšmi som bola prekvapená. Pretože autorka totálne odignorovala, teda zabudla na to, že okrem Konfederácie politických väzňov Slovenska tu existuje organizácia Politickí väzni Zväzu protikomunistického odboja. Ani len jednou vetou sa počas celej dlhej hodiny nespomenula táto naša organizácia, akoby tu vôbec neexistovala. Neverila som vlastným ušiam, že je tu čosi podobného vôbec možné, tým

viac, ak ide o novinárskou cenou Literárneho fondu ocenenú prácu.

Takže, kde to vôbec žijeme? Koho to tu kádrujeme, koho utrpenie uznávame a kto je tu zamlčovaný a to verejne na vlnách celoštátneho verejnoprávneho Slovenského rozhlasu? Odkiaľ autorka prišla na to, že KPVS je jedinou organizáciou politických väzňov? Prečo si to neoverila v Ústave pamäti národa? Alebo to urobila zámerne? Myslí si, že tí z KPVS trpeli a umierali viac ako tí z PV ZPKO? Ako sa asi cítili tí nespomenutí pri počúvaní tohto pásma, ako ste to prežívali práve vy, čitatelia tohto časopisu, odignorovaní a zamlčovaní? A tento rozhlasový fíčr ešte dostane aj novinársku cenu?! Tak tomuto ja, stará novinárka, už vôbec nerozumiem! Lebo utrpenie a obete sú rovnaké, pani kolegyňa, ak by ste to náhodou nevedeli...

A ešte poznámka: keďže mne ide Slovenský rozhlas od rána do večera, keďže v ňom až doteraz mám niekoľko skutočne vynikajúcich kolegýň, ktoré desiatky rokov pracujú na výbornú, je toto kádrovanie na jeho vlnách nepredstaviteľné, ale všimam si ho už dlhšie. Aj ďalšia rozhlasáčka, Eva Sládková, komunikuje len a výlučne s KPVS – taký dostala príkaz, alebo čo si mám myslieť? To, že tu obete delíme a hodnotíme viac, alebo menej? Až tam sme sa dostali. A takúto prácu ešte aj oceňujeme? Ozaj, koho to vtedy bolelo menej, to by som z pohľadu rozhlasových autoriek rada vedela...

Čo nebolo v učebniciach

Takúto priam prepotrebnú rubriku má časopis pre ženy – Slovenka. Lebo my, Slováci, vieme aj kádrovať, aj sa postarať o to, aby naše osobnosti v tých učebniciach jednoducho neboli. Kto vie dnes o vynikajúcom básnikovi, profesorovi patológie Andrejovi Žarnovovi, alias Františkovi Šubíkovi, kedy sme koho poučili, že

zaplatil útekom do USA za to, že ako jediný povedal pravdu o Katyňskej tragédii, kde bol ako medicínsky expert. Všade inde by sa tým len chválili, nám to môže byť ukradnuté. Kto dnes vie o rovnako výbornom básnikovi, františkánovi Rudolfovi Dilongovi, rovnako emigrovanom? A kto z našich maturantov a vysokoškolákov si prečítal aspoň jednu knihu prozaika Mila Urbana – presne jemu a jeho dielu bol venovaný článok v spomnutom časopise.

Rada by som sa spýtala našich študentov, ktorí, ako čítam a počúvam majú problémy s pochopením textu, či im niekto povedal, že sa stal slávnym vo svojich 23. rokoch a jeho prvý román Živý bič preložili do 21 jazykov! A ešte aj to, kto z nich čítal a pozná jeho Hmly na úsvite, V osídľach, alebo Zhasnuté svetlá? Presvedčený antifasista sa paradoxne v prvej Slovenskej republike stal šéfredaktorom Gardistu, dvakrát dal výpoveď, dvakrát ju neprijali a keď ho po vojne, po návrate z Rakúska postavili v Bratislave pred súd, ten vyniesol oslobodzujúci rozsudok.

Ale my – kádrujeme! Delíme, odsudzujeme, vynášame ortieľy. Nepoznajúc pomery, ani osobnosti, ani ich životy a činy – kádrujeme. To sme si doniesli ešte z tej červenej totality a nevieme sa toho zbaviť. Aj keď sme počtom príliš malý národ na to, aby sme si toto všetko mohli dovoliť. My sa tu delíme podľa toho, kto, kedy a koho volil a nie podľa toho, aké má výsledky. A robíme to len a výlučne na vlastnú škodu.

Na záver ešte maličkosť: prestaňme už raz s pripomínaním si tých komunistických prvých májov, nosením portrétov vtedajších papalášov a opakovaním komunistických hesiel. Alebo je niekomu za veseliciami toho typu ľúto? Čudovala by som sa.

Eva Laucká

Mravnosť národa skolabovala nastolením komunizmu

Bratislavčan Ján Gaál je tak ako väčšina politických väzňov komunistického režimu v dôchodkovom veku. V decembri mu minulo 81 rokov. Veľmi dôležitým dátumom v jeho živote je deň svadby, 29. apríl 1955. Svadobná spoločnosť s napätím očakávala večerné správy, či prezident republiky udelí amnestiu roľníkom, odsúdeným za nesplnenie kontingentu. Bol medzi nimi aj otec nevesty, odsúdený kvôli desiatim kilám zemiakov. Dostal štyri mesiace a vysokú pokutu. Ale nechajme spomínať pána Gaála.

Vojak Ján Gaál

Foto archív

Ako to bolo s tými zemiakmi?
Nuž, súdruhovia vyrubili kontingent aj z pozemkov, ktoré svokrovcí nemali. A keďže svokra obvinili, že neodovzdal štátu 10 kíl zemiakov, nedostal ani povolenie na zakáľáčku, plánovanú na svadbu. Keď prasa zabili, prišla vrchnosť a jednoducho ho zhabali.

A čo amnestia?

Áno, prezident udelil amnestiu aj svokrovi, takže svadba bola napriek všetkému veselá. Ale 14 dní vo vyšetrovacej väzbe si odsedel.

A vy? Prečo vás zatkli?

Lebo ma s partiou kamarátov chytili na hraniciach, keď sme chceli ujsť na Západ.

Prečo ste utekali?

Lebo sa mi nepáčilo, čo som okolo seba videl. Moji rodičia boli nábožní a tak aj vychovali svoje deti. A to, čo sa dialo po vojne, som jednoducho nedokázal zniesť.

Čo to bolo?

Bývali sme na Panenskej 5. Vedľa nášho domu sídlilo NKVD. V pivničných priestoroch sa často strieľalo. Ako to býva, chlapci sú zvedaví.

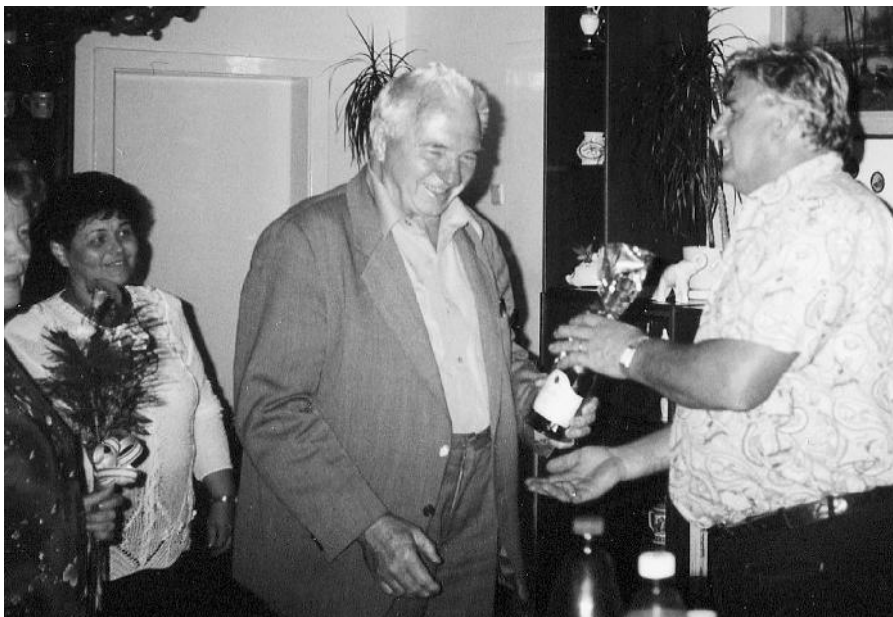
núkal. Nuž reku, ja ti kašlem na tvoju legitimáciu. Takže partizánsku legitimáciu bolo možné poľahky získať, čo sa využívalo na habanie majetku bratislavských Nemcov. A ešte keď potom držiteľ takej legitimácie povedal, že volil komunistov, tak bol bohém. Ukázal prstom na nejaký dom a bol jeho. Komunisti zaberali majetky vo veľkom štýle. To boli podvodníci, a, žiaľ, vyhrávali.

Akoby ste ani nehovorili o rokoch po vojne...

Podvodníci nikdy nepremeškajú príležitosť. Spomínam si, že v Karlovej Vsi mal z jednej strany ulice vinice Morbacher, z druhej Hofman. Pamätám sa, ako tam raz prišiel jeden partizán a povedal, toto je moje, a bolo.

Aké bolo vaše detstvo?

Vyrastal som v Karlovej Vsi. Kde je teraz zdravotné stredisko bola telocvičňa. Chodil som tam na tréningy boxu. Rodičia ma zapísali do nemeckej školy na Zuckermändli. Ktosi však robil nábor do maďarskej školy. Rodičom sľubovali byť a mne električku zadarmo. Aj takto sa kupovali ľudia.

Gratulanti vždy potešia.

Foto archív

Gaálovci na začiatku spoločnej cesty životom.

Foto archív

Vy ste boli celkom úspešný v karate.

Bol som preborníkom v rámci Česko-Slovenska. Tento šport sa mi neskôr veľmi zišiel. Veď jedným prstom som mohol usmrtiť človeka. Pravda, nie žeby som mal také úmysly, ale psychicky mi to veľmi pomáhalo. A práve partia pätnástich karatistov sme sa rozhodli odísť cez Petržalku do Rakúska. Išli sme a tam nás pochytili.

Kedy to bolo?

V roku 1949. Zeleným Antonom nás potom dovezli na Špitálsku, lebo na Februárke ešte nič nebolo. Hodili ma na samotku s univerzitným profesorom Rajeckým, lebo väznice boli preplnené. Vtedy sa človek škaredšie pozrel na niekoho a už sa dostal do väzenia. Hovoril mi, že je tam od roku 1946, že stále chodia za

ním eštebáci a stále chcú od neho, aby sa priznal, že má brata v zahraničí, že mu podáva správy. A on im opakoval - veď ja nemám v zahraničí nikoho. Oni chceli tých profesorov likvidovať.

A od vás čo sa chceli dozvedieť?

Keď som prišiel do miestnosti, vyšetrovateľ si položil revolver na stôl, že ma odstreľí keď nepoviem pravdu, že som bol špión. Napokon som tam nebol dlho. Myslím si, že sa ma vyšetrovateľ zľakol. Asi videl na mne, že by som mohol po ňom skočiť, lebo tie ťahy karate sa zrejme nedajú utajiť.

Aj tak vás odsúdili.

Za ilegálny prechod hraníc na rok väzenia. A keď som bol vo väzení...

...na Špitálskej?

Na Špitálskej, tak mi jeden Rakú-

šan ponúkal, že keď ma pustia, aby som za ním prišiel. V tom čase väzni chodili mimo väzenia na rozličné práce. Všimol som si, že nie vždy sa všetci aj vrátili. Mali to tak narafigené, že keď sa chceli niektorého väzňa zbaviť, lebo ho považovali za nebezpečného, tak fingovali jeho útek, a zastrelili ho akože na úteku. Začal som si dávať veľký pozor, aby som sa nedostal do takejto situácie.

Neskôr vás rehabilitovali?

Áno, ale už to išlo so mnou. Deti sa nemohli dostať do škôl, ja do zamestnania, lebo som bol vedený ako nespoľahlivý pre režim. Robotu som dostal až v Hodoníne a robil som tam desať rokov. Jedného dňa ma oslovil vedúci tajomník strany Ing. Neračil, že keď staviam zadarmo ľuďom domy, že musím aj jemu. Odmietol som, pohrozil mi, že ma dá zavrieť, tak som sa vrátil do Bratislavy.

Ale predtým ešte ste boli na vojenčine, či nie?

Isteže, tri roky v PTP. V roku 1950 sa ma pri odvode v Petržalke pýtali, čo by som chcel robiť. A ja, že letca. Tak sa zasmiali a odvelili ma do Svätej Dobrotivy. Odtiaľ do Děčína, kde to vyzeralo ako v koncentráku. Medzi nami boli aj takí, čo boli v cudzineckej légii. Jednoducho tam zhromaždili všetkých nespoľahlivých a nechali nás odstraňovať míny po Nemcoch. Kto bol chorý tak ho nechali vykopať jamu a určite pri tom zahynul. Odtiaľ ma premiestnili do Pardubíc, potom do Dobřan, kde už boli na hraniciach silné ostnaté zátarasy. Klčovali sme les a keď bol terén pripravený, betonovali sme letisko. Mala to byť protiamerická základňa. Tak som sa dostal aj na letisko.

Nebodaj sa vám splnil sen?

To určite, ale až po smrti Stalina a Gottwalda. Počuli sme, že ich zlikvidovali. Raz som si vypočul rozhovor, v ktorom jeden Rus vyčítal naším, že si robia starosti, čo s nami. „My ich strieľame“, povedal. Potom som sa dozvedel, že sme boli pripravení do gulagov. Keby tí dvaja neboli zomreli, tak asi nie som už medzi živými. Nás pustili po troch rokoch domov.

Pokračovanie na 12. strane

Mravnosť národa skolabovala nastolením komunizmu

Dokončenie z 11. strany

Po návrate do Bratislavy už ste mali lepší život?

Ani nie, robil som síce v učňovskej škole Stavingu, staral som sa o odborný výcvik 300 detí, ale svojim deťom som pomôcť nedokázal. Nevedel som sa zbaviť nálepky „protikomunistický živel“, ktorá ma sprevádzala celý život. Mladší syn, ktorý sa vyučil za elektrikára kvôli mne takmer nedostal vyučný list. Starší syn sa uchádzal o štúdium na vysokej škole lesníckej a len cez známosti sa do školy dostal.

Zo Stavingu ste išli do dôchodku?

Nie, tam som podpísal desaťročný záväzok a po jeho dovŕšení som si našiel prácu v Družstave, kde som robil výrobného inšpektora. Odtiaľ som v roku 1990 odišiel do dôchodku.

Takže tam ste boli svedkom zmeny režimu.

Áno a nestačil som sa čudovať od samého začiatku, ako som nastúpil do zamestnania. Najskôr sme Ivičovi, predsedovi Družstava stavali dom, lebo mal partizánsku legitimáciu. Neskôr som sa dozvedel, za koľko sa dali kúpiť šéfovské miesta, z ktorých bolo blízko k privatizácii.

Narodili ste sa do prvej Česko-Slovenskej republiky, študovali počas prvej Slovenskej republiky, ale asi z tohto obdobia si veľa nepamätáte?

Manželia Gaálovci šťastní aj po rokoch.

Foto archív

Ale pamätám. Keď som chodil do školy stretával som na ulici prezidenta Tisa. Vždy som ho pozdravil. Chodil pešo bez ochranky, cestoval vlakom, ako ostatní ľudia. Nebál sa. Ten systém vyžadoval česťnosť, solidárnosť, slovenský štát bol kresťanský, takže ten ateistický musel Slovensko zadusiť. Kto kradol, vraždil, išiel do väzenia. A dnes? Strčia človeka do suda s kyselinou a viac ho niet. A nikto to nevyšetrí, nikto nejde do väzenia. Česká televízia dodnes neberie do úvahy, že Slovenská republika existovala. Úmyselne z našej histórie vynechávajú Slovenskú republiku

od roku 1939 do roku 1945, akoby neexistovala. A nikto proti tomu neprotestuje.

Privítali ste vznik Slovenskej republiky v roku 1993?

Iste.

A splnila vaše očakávania?

Nie, necítim, že by sa starala o ľudí, ako tá prvá. Keď som bol na vojne, zabili mi otca. ŠtB ho pozvala na výsluch a viac sa nevrátil. Mama mi povedala, že ho vyhodili z okna. Chcel som sa dozvedieť viac, prečo sa to stalo, kto to urobil. Ale natrafil som na neochotu, cynizmus. Na ÚPN nie je táto udalosť vôbec zdokumentovaná a keď som pátral po tom, a tvrdil som, že tie papiere by sa mali niekde nachádzať, policajti sa ma opýtal, či chcem stotisíc korún.

Prekážajú vám tie podvody, nečesťnosť, neľudský prístup?

Keď manželkinho otca odsúdili, bolo to v Gbeloch a bolo tam 150 ľudí. Išiel som hľadať ten záznam. Nič som nenašiel. Všetko je skartované. Akoby sme nemali nijakú minulosť. Takže, na čo sa vlastne máme sťažovať?

Jednoducho na svadbe.

Foto archív

Eva Hromjáková

Odsúdení na 5 až 10 rokov

Broz Michal, narodený 2.2.1930, odsúdený 19.6.1951 na 5 rokov, velezrada, Dargov
Červený Jozef, narodený 16.3.1923, odsúdený 19.6.1953 na 8 rokov, velezrada, Makov

Čolko Ján, narodený 9.5.1925, odsúdený 5.6.1950 na 6 rokov, Pezinok

Dohnanec Emil, narodený 25.2.1924, odsúdený 11.6.1949 na 8 rokov, vyzvedačstvo, Bratislava

Dobrodej Jozef, narodený 7.8.1908, odsúdený 27.6.1951 na 5 rokov, združovanie proti štátu, Ružomberok

Gaššo Ján, 3.6.1913, odsúdený 7.6.1958 na 8 rokov, združovanie proti republike, Považská Bystrica

Grega Ján, 6.1.1932, odsúdený 22.5.1951 na 5 rokov, velezrada, Tušice

Hablák Milan, narodený 24.12.1917, odsúdený 9.6.1949 na 8 rokov, velezrada, združovanie proti štátu, Oravský Podzámok

Halás Tibor, narodený 4.3.1932, odsúdený 21.5.1951 na 6 rokov, velezrada, Hlohovec

Hampel Jozef, narodený 6.3.1927, odsúdený 29.6.1949 na 7 rokov, Bojnice

Horváthová (Lačná) Oľga, narodená 1.3.1925, odsúdená 1.6.1949 na 8 rokov, East Paterson

Hrobárek Ladislav, narodený 9.6.1923, odsúdený 23.6.1949 na 6 rokov, vyzvedačstvo proti spojencovi, Tomášov

Jamrich Andrej, narodený 27.11.1925, odsúdený 13.5.1949 na 6 rokov, Hlohovec

Javorský Ladislav, narodený 22.6.1929, odsúdený 28.6.1951 na 6 rokov,

združovanie proti štátu, spoliehanie na útok na ústavných činiteľov, Banská Bystrica

Klačanský Emil, narodený 20.11.1922, odsúdený 14.6.1950 na 5 rokov, združovanie proti štátu, Bratislava

Kristan Ondrej, narodený 8.7.1913, odsúdený 25.6.1954 na 5 rokov, velezrada, Košice

Križan Jozef, narodený 9.10.1921,

odsúdený 27.6.1951 na 5 rokov, príprava úkladov, Nové Zámky

Kulich Pavel, narodený 22.10.1922, odsúdený 3.6.1953 na 6 rokov, vyzvedačstvo, Zvolen

Kundek Michal, narodený 12.10.1927, odsúdený 24.6.1949 na 7 rokov, vzbúrenie, Široké

Kysel Michal, narodený 25.9.1928, odsúdený 18.6.1949 na 5 rokov, velezrada, Smežany

Lalinský Alojz, narodený 23.7.1920, odsúdený 24.6.1948 na 6 rokov, Žilina

Ličko Jozef, narodený 3.12.1920, odsúdený 27.6.1950 na 8 rokov, príprava úkladov, Košice

Lihotská Marta, narodená 4.7.1933, odsúdený 26.6.1959 na 7 rokov, velezrada, Bojnice

Louda Bohumil, narodený 10.4.1954, odsúdený 3.6.1975, odsúdený 3.10.1977 na 5,5 roka, nenastúpenie služby v ozbrojených silách, Nitra

Mišejka Ján, narodený 17.11.1926, odsúdený v júni 1948 na 5 rokov, Žilina

Nagyová (Szitászová) Helena, 12. 5. 1927, odsúdená 17. 6. 1949

na 5 rokov, velezrada, Prievidza

Palenčík Ján, narodený 8.4.1930, odsúdený 19.6.1951 na 5 rokov,

velezrada, Parchovany

Plečeník Michal, narodený 6.10.1927, odsúdený 18.6.1951 na 8 rokov, velezrada, Michalovce

Plučinský Dezider, narodený 16.7.1932, odsúdený 12.6.1951 na 8 rokov,

velezrada, Spišská Belá

Polák František, narodený 6.2.1916, odsúdený 29.6.1949 na 5 rokov,

vyzvedačstvo proti spojencovi, Bratislava

Reitmayer Zbynek, narodený 10.6.1923, odsúdený 11.6.1949 na 6 rokov,

vyzvedačstvo, Nový Smokovec

Samuely Vincent, narodený 12.11.1926, odsúdený 13.6.1958 na 7 rokov,

vyzvedačstvo, Košice

Sandtnerová Marta, narodená 20.12.1918, odsúdená 17.6.1952 na 7 rokov, velezrada, Pezinok

Saxon Michal, narodený 15.3.1920, odsúdený 17.6.1969; odsúdený 13. 7. 1971; odsúdený 27. 5. 1974; odsúdený 27. 9. 1978; odsúdený 19. 6. 1980 spolu na

8 rokov, hanobenie štátu svetovej socialistickej sústavy, poškodzovanie záujmov republiky v cudzine, Humenné

Schrek Peter, narodený 29.9.1923, odsúdený 21.6.1949 na 6 rokov, velezrada, Bratislava

Slávik Oskar, narodený 17.5.1928, odsúdený 27.6.1951 na 5 rokov, príprava úkladov, Dedinka

Stróblova Alžbeta, narodená 2.2.1911, odsúdená 19.6.1952 na 8 rokov, vyzvedačstvo, Bratislava

Szádovszki Július, narodený 14.3.1930, odsúdený 15.6.1953 na 6 rokov, vyzvedačstvo, Farná pri Hrone

Švikruha Igor, narodený 15.9.1927, odsúdený 6.6.1951 na 6 rokov, velezrada, Bratislava

Tkáč Štefan, narodený 19.11.1925, odsúdený 30.6.1948 na 6 rokov, združovanie proti štátu, Bratislava

Tresa Emil, narodený 31.1.1927, odsúdený 12.6.1951 na 5 rokov, velezrada, Spišská Belá

Tuchyňa Miroslav, narodený 18.4.1935, odsúdený v júni 1952 na 5 rokov, velezrada, Bánovce nad Bebravou

Uherský Ondrej, narodený 16.6.1922, odsúdený 11.5.1951 na 8 rokov, velezrada, Bratislava

Vladár Albert, narodený 22.12.1924, odsúdený 5.6.1950 na 8 rokov,

združovanie proti štátu, Martin

Vladár Bohumil, narodený 8.1.1926, odsúdený 5.6.1950 na 6 rokov, združovanie proti štátu, Martin

Vrba Dominik, narodený 4.2.1922, odsúdený 20.6.1949 na 6 rokov, velezrada, vyzvedačstvo, Bratislava.

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ **Predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy poskytne pôžičku v sume 3000 eur** na úhradu tlače a expedície časopisu Svedectvo. Organizácia bola nútená riešiť situáciu okolo úhrady za tlač a expedíciu vzhľadom na to, že Ministerstvo vnútra SR do 30.5.2012 neposkytlo dotáciu na činnosť v roku 2012.

■ **Predsedníctvo konštatovalo**, že vzhľadom na to, že do 30.5.2012 nebola podpísaná zmluva zo strany

MV SR na dotáciu pre rok 2012, organizácia čelí veľkým problémom zo strany dodávateľov zmluvných služieb, nájmov a úhrad poisťovní.

■ **Pracovníci ústredia požičali z vlastných zdrojov** finančné prostriedky v sume 5100 eur na úhradu najnutnejších výdavkov, kde hrozilo penále alebo výpoveď z nájmu. Do konca mája chýbali organizácii finančné prostriedky v hodnote 25 tisíc eur.

■ **Predsedníctvo PV ZPKO roz-**

hodlo o účasti delegácie v zložení Arpád Tarnóczy, Anna Fodorová a Eva Zelenayová na slávnostnom odhalení pamätnej tabule nespravodlivo a protiprávne väznených komunistickým režimom v roku 1949 občanov obce Zliechov.

■ **Na akcii „Jáchymovské peklo“** sa zúčastnila delegácia PV ZPKO vedená predsedom regionálnej organizácie PV ZPKO v Košiciach Štefanom Novákom.

S naším Vladom KUPČOM,

zakladajúcim členom a jedno obdobie predsedom okresnej pobočky KPVS v Liptovskom Mikuláši, sme sa rozlúčili 25. apríla tohto roku na mestskom cintoríne Kalvária v Ružomberku.

Na jeho poslednej ceste sme ho spoločne s rodinnými príslušníkmi, priateľmi, známymi odprevadili aj my, členovia ružomerskej, žilinskej, dolnokubínskej a liptovskomikuláskej pobočky PV ZPKO, spolu s predsedníčkou ružomerskej pobočky Máriou Šidovou.

Vladimír Kupčo sa narodil v Patočinách 16. februára 1926 do strojnícko-roľníckej rodiny. Vyrastal v prekrásnom prostredí Korytnice, Vlkolínca a Ružomberka, ktoré ho na celý život utvrdilo v láske ku prírode, národu a kresťanskej viere. V tom čase pôsobil na fare Andreja Hlinku a ružomerská mládež ho milovala a išla za ním. Ako mládenec s radosťou privítal vznik Slovenského štátu a ostal mu verný po celý svoj život. Členom Ružomerského katolíckeho kruhu bol od roku 1944.

Po prechode frontu a následnom obnovení ČSR, začali perzekúcie voči vedúcim činiteľom 1. SR a katolíckej cirkvi, s čím nesúhlasil. Spolu s priateľmi vyniesli a vztýčili na vrchole Čebřati drevený kríž, za čo ich potom komunisti

„odmenili“ pobytom v koncentračných táboroch na Jáchymovsku a otrockou prácou pri ťažbe uránovej rudy pre Sovietsky zväz. Na Silvestra 1945 ho zaistila Štátna bezpečnosť a po 1,5 ročnom väzení bol spolu s jedenástimi občanmi odsúdený na 1017 dní.

So zdravotnými problémami sa 1. januára 1953 vrátil domov. Po počiatočných problémoch sa zamestnal ako automechanik a neskôr ako majster v autoservise. Na Liptove medzi šoférmi, ak si s niečím na svojom stroji nevedeli poradiť, sa hovorilo - choď ku Vladovi Kupčovi do Ružomberka.

Zaopatrený sviatosťami odovzdal svoju dušu Pánovi 22. apríla 2012 po dlhej a ťažkej chorobe, počas ktorej ho opatrovala jeho dcéra s rodinou.

Mimo svojej rodiny a strojov sa venoval aj včelárstvu. Keď sme sa v noci vrátili z pietnej spomienky Jáchymovské peklo XVIII pohostil nás mimo iného výbornou čiernou kávou osladenou „jeho“ vlastným včelím medom.

Odkedy sme sa spoznali, vždy sa ma ako mladšieho pýtal „a vezmeš ma so sebou, išiel by som aj ja“. Či do Bratislavy, Jáchymova vždy bolo pre mňa cťou, že so mnou aj išiel. A ako vtedy, i teraz Vám ujo Vlado sľubujem, že aj tohto roku osobne pozdravím bratov a sestry v utrpení pri pietnych spomienkach v Jáchymove, Leopoldove... aj od Vás. Lúčim sa s Vami a teším sa na stretnutie s Vami vo večnosti. Váš **Kazo Krivoš** z Ondrašovej

Za Ing. Michalom CAGÁŇOM

Na Mestskom cintoríne v Prievidzi sme sa 26. apríla t.r. rozlúčili s naším členom a bývalým predsedom pobočky PV ZPKO v Prievidzi **Ing. Michalom Cagáňom**. Posledné zбоhom prišli vysloviť nielen členovia prievidzskej pobočky politických väzňov, ale aj predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy. Za okresnú organizáciu na pietnom akte prehovoril Ing. Martin Hagara.

Ing. Michal Cagáň sa narodil 21.10.1933 v Prievidzi. Pochádzal z remeselníckej rodiny. Jeho otec vlastnil prosperujúce knižárstvo, ktoré

mu v roku 1949 znárodnili. Michal po absolvovaní ľudovej a meštianskej školy v Prievidzi, odišiel študovať na Priemyselnú školu strojnícku v Bratislave. Tu sa počas štúdia zapojil do ilegálnej činnosti. Začiatkom roku 1951 boli členovia ilegálnej organizácie Štátnou bezpečnosťou pozatýkaní a obvinení z vlezrady. Michal ako mladistvý bol Štátnym súdom v Bratislave odsúdený na 4 roky väzenia. Po návrate na slobodu roku 1954 pracoval ako zámočník. V roku 1957 začal študovať na večernej priemyselnej škole strojníckej a roku 1960 úspešne

zmaturoval. Pokračoval v štúdiu na SVŠT v Bratislave na strojníckej fakulte, kde v roku 1966 promoval na strojného inžiniera. Pracoval ako technik v bývalých CHZWP Nováky. Bol milujúcim manželom, starostlivým otcom, láskavým starým otcom.

Po novembri 1989 sa stal zakladajúcim členom našej organizácie, dnešných PV ZPKO. V Michalovi strácame čestného, pracovitého a spravodlivého človeka, oddaného vlastenca.

Spi sladko, drahý kamarát. Nech Ťa zem slovenská, ktorú si mal tak rád, privinie k sebe, sťa rodná mať. Raquiescat in pace.

Ing. Martin Hagara

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku nedožitých 80 rokov, 2.mája 2012, zomrel dlhoročný člen RO PV ZPKO v Prievidzi **Emil PÍŠ** z Kianianky. Posledná rozlúčka sa konala 5.5.2012 na cintoríne v Kianianke.

† Vo veku nedožitých 79 rokov, 10.4.2012, zomrel

dlhoročný člen Regionálnej pobočky PV ZPKO Bratislava – okolie **Vojtech JALŠOVSKÝ**. Po prepustení z väzenia odišiel do Kanady, kde zotrval až do odchodu na večnosť. Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala 13.4.2012 na cintoríne v mieste bydliska v Kanade, v meste Kitchener.

Ústredie a redakcia vyslovujú pozostalým úprimnú sústrasť.

PRIPOMÍNAME SI

V júni si pripomíname významné životné jubileum týchto našich členov a priaznivcov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

40 rokov

Čertáská Silvia, Pata 14.6.1972

50 rokov

Šajtlava Pavol, Hlohovec 27.6.1962

70 rokov

Brodňanská Klára, Ružomberok 6.6.1942

Jancová Františka, Ilava 23.6.1942

Rusnák Jozef 19.6.1942

75 rokov

Čižmáriková Anna, Humenné 17.6.1937

Izakovič Pavol, Leopoldov 28.6.1937

80 rokov

Bučko Jozef, Banská Bystrica 2.6.1932

Tomík Anton, Bratislava 2.6.1932

Turčina Pavol, Žaškov 14.6.1932

Zákuciová Melánia, Závadka 10.6.1932

Virčík Ľudovít, Vysoká nad Uhom 6.6.1932

81 rokov

Adamjak Miroslav, Spišská Nová Ves 23.6.1931

Mesaroš Ladislav, Abrahám 30.6.1931

Ing. Mičko František, Svätý Jur 16.6.1931

82 rokov

Bauman Štefan, Bratislava 28.6.1930

Hlavatá Božena, Šenkvice 27.6.1930

Hipp Vojtech, Dubnica nad Váhom 26.6.1930

Hrašková Kveta, Lutilla 17.6.1930

83 rokov

Dropa Adam, Liptovský Mikuláš 10.6.1929

Cingel Ján, Trenčín 8.6.1929

Ing. Vrábel Adam, Žilina 29.6.1929

84 rokov

Chovancová Kveta, Banská Bystrica 26.6.1928

MUDr. Lulovič Alojz, Piešťany 23.6.1928

85 rokov

JUDr. Bulla Ján, Žilina 22.6.1927

Doničová Irena, Nacina Ves 3.6.1927

Gažáková Antónia, Nová Dubnica

17.6.1927

Hranák Ján, Prievidza 10.6.1927

Matúšek Štefan, Budmerice 25.6.1927

Zelina Ondrej, Bratislava 25.6.1927

Zlatinská Helena, Uľany nad Žitavou 14.6.1927

86 rokov

Páleníková Oľga, Bratislava 21.6.1926

87 rokov

Hanáček Ladislav, Banská Bystrica 21.6.1925

89 rokov

Bezáková Štefánia, 29.6.1923

Prokop Július, Nitra 7.6.1923

90 rokov

Balogh Ján, Piešťany 29.6.1922

Marónová Mária, Bratislava 15.6.1922

91 rokov

Madunická Margita, Bratislava 9.6.1921

92 rokov

Chomová Elza, Banská Bystrica 4.6.1920

Ústredie a redakcia jubilantom srdečne blahoželajú.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Atalovič Jozef, Červeník 10 6 EUR

Lofajová Magdaléna, Bratislava 6 EUR

Majerák František, Kláštor pod Znievom 3 EUR

Majzún Mikuláš, Závod 8 EUR

Malacký Anton, Šenkvice 20 EUR

Malásková Marta, Malacky 11 EUR

Markovičová Helena 3 EUR

Masaryk Benjamin Jozef, Bratislava 10 EUR

Masařová Jana, Trnava 20 EUR

Mašlej Jozef, Ing., Sokolovce 3 EUR

Matúšková Edita, Prestavky 3 EUR

Mihóková Anna, Čaklov 3 EUR

Mikláš Štefan, Pezinok 6 EUR

Mišút Ladislav, Veľké Rovné 43 EUR

Mračna Jozef, JUDr., Moravský Sv. Ján 13 EUR

Murajdová Alžbeta, Drienov 3 EUR

Nayová Ida, Pezinok 3 EUR

Neuwirt Ferdinand, Topoľčany 8 EUR

Nitran Ján, Hlohovec 3 EUR

Ondrejka Anton, Ing., Bratislava 11 EUR

Ondrejka Jozef, Ing., Malacky 4 EUR

Ottmar Vojtech, Trnava 50 EUR

Patka Ján, Sekule 3 EUR

Petrek František, Levoča 3 EUR

Petrovičová-Sulová, Trnava 5 EUR

Piesecký Ľudovít, Svätý Jur 13 EUR

Polčicová Terézia, Dubová 13 EUR

Pribiš Karol, Borský Svätý Jur 4 EUR

Reichbauerová Melánia, Pezinok 11 EUR

Salviány Aladár, Trnava 8 EUR

Sarvaš Miroslav, Nitra 3 EUR

Sládkovič Imrich, Limbach 2 EUR

Slávik Oskár, Dedinka 13 EUR

Slimáková Eva, Limbach 6 EUR

Solár Karol, Dolný Kubín 5 EUR

Stacho Pavol, Bánovce nad Bebravou 3 EUR

Straková Melánia, Piešťany 3 EUR

Strapcová Matilda, Dolný Kubín 3 EUR

Strieborná Mária, Bratislava 3 EUR

Svoren Ján, Hriňová 3 EUR

Šimonovič Viktor, Topoľčany 3 EUR

Škrabák Jozef, Trnava 3 EUR

Špaková Mária, Levoča 3 EUR

Špánik Igor, Bratislava 3 EUR

Špániková Mária, MVDr., Modra 3 EUR

Štabová Anna Ing., Bratislava 13 EUR

Štefanová Anna, Spišská Nová Ves 3 EUR

Štefek Štefan, Močenok 13 EUR

Štúrik Miroslav, Košecké Rovné 13 EUR

Šustek Michal, Žarnovica 13 EUR

Tarnóczyová Marika, Nováky 20 EUR

Terek Milan, MUDr., Bratislava 13 EUR

Vaľo Vavrínek, Michalovce 13 EUR

Varga František, Zlaté Moravce 3 EUR

Vargová Dagmar, Hurbanovo 13 EUR

Virčík Ľudovít, Vysoká nad Uhom 4 EUR

Zelenka Pavol, Gajary 6 EUR

Zvolenec Miroslav, Martin 3 EUR

Žalobínová Šarlota, Košice 3 EUR

Žúborová Margita, Dlhá nad Oravou 3 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

OPRAVA

Jozef Cahel sa v máji dožil významného životného jubilea 80 rokov. V minulom čísle Svedectva sme však pri jeho mene uviedli nesprávne bydlisko. Jubilant pochádza z Považskej Bystrice, nie z Dubnice nad Váhom. Za chybu sa ospravedlňujeme

Redakcia

STALO SA V JÚNI

3. júna 1950 komunistický režim izoloval 73-ročného spišského biskupa Jána Vojtašáka v jeho vlastnej rezidencii ako v domácom väzení. Potom ho 15. septembra deportovali do českého väzenia v Ruzyni ako „nejväčšieho zločince v republike“ s okovami na rukách a so zaviazanými očami. Tam ho neľudsky trýznili všetkými možnými prostriedkami až takmer do Vianoc.

4. júna 1920 bola v Trianone podpísaná mierová zmluva s Maďarskom, tzv. Trianon-

ská zmluva. Maďarsko v nej uznalo, že územie Slovenska a Podkarpatskej Rusi patrí pod zvrchovanosť Česko-Slovenska ako nezávislého štátu s neporušiteľnými hranicami jeho územia. Táto medzinárodná zmluva vstúpila do platnosti 26. júla 1921.

6. - 7. júna 1861 sa v Turčianskom Sv. Martine konalo národné zhromaždenie za účasti vyše 5000 osôb, na ktorom s nadšením schválili Memorandum slovenského národa. Dokument obsahoval štátoprávne i politické požiadavky Slovákov, ktoré boli výsledkom národných snažení posledných desaťročí.

10. júna 1949 sa z iniciatívy osobitnej šesťčlennej komisie ÚV KSČ zišiel v Obecnom dome v Prahe zakladajúci zjazd tzv. Katolíckej akcie. Zúčastnilo sa na ňom asi 65 - 70 českých a slovenských „vlasteneckých kňazov“ (teda sotva 1 % z celkového počtu kňazov) a nezistený počet laikov.

12. júna 1988 bol Mons. Ján Sokol vysvätený za biskupa a vymenovaný za Trnavského arcibiskupa a metropolitu Slovenska. Do svojich funkcií bol slávnostne uvedený 10. septembra 1988.

Záznam z mimoriadneho rokovania Sekretariátu ÚV KSS
dňa 1. apríla 1954 k bodu

" Príprava procesu s buržoáznymi nacionalistami "

1/ Scháliť :

- a/ pomocníka interpr. prokurátora
Dr. Viliama P o l a č k o,
ved. referenta pre štúdium práv na diaľku SÚ
- b/ pomocníka predsedu kolégia
Dr. Ľudovíta P e t r á š a,
predsedu Okresného súdu v Bratislave
- c/ členov kolégia Najvyššieho súdu :
Michala K e k e ň á k a
Mateja C h e b e ň a
- d/ náhradného člena kolégia
Andreja P l á v k u
- e/ obhájcov :
Dr. Konrád G l a t z,
Dr. Štefan F e n y e s,
Dr. Mikuláš G a š k o,
- f/ zapisovateľky :
Irmu P o l á č k o v ú,
Barbaru K l u č k o v ú,
- g/ zástupcovia tlače
Jozef S l a m k a,
Mária S e d l á k o v á
- h/ členovia SÚV KSS : s. M i c h a l i č k a,
z aparátu ÚV : s. Rybanský
s. Baláž
s. Brenčiš

ch/členovia redakčnej rady:

- s. Michalička
- s. David
- s. Slámka
- s. Gešo
- s. Melicharčík
- s. Múčka

s. Klepec

- 2/ Proces sa bude konať od 5.IV.1954 - 8.IV.1954
8.IV.1954 o 16.00 hodine bude vynesený rozsudok.
- 3/ 7.IV.1954 bude večer zvolané mimoriadne zasad. PÚV KSS
kde súdruh Michalička podá zpravu, akým spôsobom bude
v tlači publikovaný proces.

K bodu referoval s. G e š o :

Prítomní boli členovia
SÚV KSS, s. Gešo, Rybanský